

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації

**САМОСТІЙНА РОБОТА
з навчальної дисципліни**

Спеціалізація «Реставрація творів образотворчого мистецтва»

Освітня програма «Образотворче мистецтво»

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Другий магістерський рівень вищої освіти

Затверджено на засіданні кафедри
образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та реставрації
Протокол № 1 від “26” серпня 2021 року.

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Пояснювальна записка
3. Структура самостійної роботи
4. Тематичний план самостійної роботи
5. Питання для самоконтролю
6. Оцінювання результатів самостійної роботи
7. Рекомендована література

1. ВСТУП

Навчальна дисципліна «Реставрація творів образотворчого мистецтва» дозволяє студентам опанувати сукупність понять, методів та правил, технологічних алгоритмів реставраційних процесів, що мають місце в сучасній реставраційній діяльності. Даний курс розрахований для професійного опанування і поглибленого вивчення правил та прийомів відновлення творів станкового живопису за реставраційними законами, а також створення оптимальних можливостей для фахового і творчого розвитку студентів, формування в них естетичного смаку відповідно до вимог сучасної системи освіти.

Навчальний курс «Реставрація творів образотворчого мистецтва» вивчає методологію наукової реставрації, практичні навички передреставраційного дослідження та реставрації творів станкового живопису, методики виконання нескладних реставраційних процесів у їх логічній послідовності, методики приготування та використання реставраційних матеріалів, складання реставраційної документації.

Метою викладання дисципліни є :

- вивчення теоретичних основ, базових понять та категорій, з дисципліни «Реставрація живопису»;
- оволодіння технологічними знаннями, котрі є першоосновою для успішної професійної майстерності;
- формування професійних якостей майбутнього фахівця-педагога в області образотворчого мистецтва;
- підготовка до практичного застосування отриманих знань, вироблення навичок роботи з різноманітними матеріалами;
- засвоєння інформації про їх технологічні та пластичні властивості, формування системи знань і вмінь з технології ведення роботи;
- формування на основі володіння технологією матеріалів вмінь і навичок виконання художніх творів та творчих проєктів;

- професійна підготовка фахівця з високим рівнем майстерності щодо самостійного творчого вирішення завдань художньої і педагогічної діяльності.

Завданням вивчення дисципліни є :

- вивчення методів дослідження в реставраційній справі;
- формування відповідального відношення до творів образотворчого мистецтва та безпечної діяльності в процесі роботи;
- знайомство студента з основами реставрації;

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати :**

- особливості техніки і технології реставрації живопису;
- інструменти і приладдя, необхідні для виконання завдання;
- область застосування різних матеріалів, що використовуються у реставраційній справі;
- основні види образотворчого мистецтва і техніки малярства різних історичних періодів;

вміти:

- працювати з матеріалами та інструментами;
- підбирати і використовувати необхідні інструменти і приладдя, обирати сучасні матеріали та дотримуватись технології ведення роботи;
- технічно вміло виконувати поставлені завдання.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Однією із важливих складових вивчення дисципліни «Реставрація творів образотворчого мистецтва» у системі фахової художньої підготовки є самостійна робота студентів. Під час навчального процесу вона сприяє активізації засвоєння студентом творчих навичок.

Мета самостійної роботи – сприяти якнайглибшому засвоєнню студентами знань з дисципліни «Реставрація творів образотворчого мистецтва», ознайомити їх з основним термінологічним апаратом, основними методами роботи в техніці реставрації живопису.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи дають можливість студентам глибше ознайомитися з практичними навиками виконання творів в матеріалі, які не були винесені на лекційні або практичні заняття. Вони передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Реставрація творів образотворчого мистецтва» становить приблизно 2/3 часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

У ході вивчення дисципліни студенти знайомляться з теоретико-методологічними засадами, метою і завданням навчального курсу. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Реставрація творів образотворчого мистецтва» спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ, а також застосування ними здобутих знань, вмінь і навичок на практиці.

3. СТРУКТУРА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Опрацювання теоритичних основ лекційного матеріалу Модуль I. Загальні принципи реставрації картин		
1	Тема №1. Загальні принципи реставрації картин.	4
2	Тема №2. Основні вимоги, що постають перед реставратором.	4

	Технологія живописного і консерваційного матеріалу. Консерваційні та реставраційні прийоми. Методи фізичного та хімічного дослідження.	
3	Тема №3. Визначення стану картини перед реставрацією.	4
4	Тема №4. Характер ультрафіолетового випромінювання. Огляд картин в ультрафіолетовому світлі. Фотографування картин в ультрафіолетовому світлі.	4
5	Тема №5. Характерні ознаки інфрачервоного проміння. Фотографування в інфрачервоному промінні.	4
6	Тема №6. Властивості рентгенівських променів. Рентгенівський знімок. Дослідження картин рентгеном.	5
7	Тема №7. Документація процесів консервації та реставрації.	5
Модуль II. Технологічні особливості і реставрація олійного живопису.		
8	Тема №8. Олійний живопис на полотні, особливості письма, способи дослідження. Традиційні та сучасні матеріали живопису на полотні олійними фарбами. Сучасні захисні синтетичні лаки. Види біошкідників у олійному живопису та боротьба з ними.	5
9	Тема №9. Клей в реставраційних процесах. Рецепт простого клею на основі желатину. Способи використання клею. Технологічні операції відновлення порваного полотна та відновлення пошкоджених країв.	5
10	Тема №10. Місцеве закріплення фарбового шару в олійному живопису. Технологія місцевого закріплення фарбового шару в олійному живопису, основні відомості. Приклади застосування. Технологія загального укріплення фарбового шару.	5
11	Тема №11. Робота з живописним полотном. Робота з поверхнею фарбового шару в олійному живописі. Змивання забруднень в олійному живописі. Видалення лаку часткове та остаточне. Технологія виконання робіт.	5

12	Тема №12. Промивання та розчистка картин. Промивання та розчистка картин. Приклади застосування, вимоги. Промивання картин від поверхневих забруднень. Технологічна схема виконання робіт. Суміші для поверхневого очищення. Суміші для часткового видалення лаку. Знаття лаку.	5
13	Тема №13. Лакування. Лаки прості і комбіновані. Смоляний лак із верхнім восковим шаром. М'який смоляний лак з верхнім шаром олійного лаку. Лаковані темпері. Перелакування картин. Лакування пульверизатором. Неприпустимі способи лакування.	5

4. Тематичний план самостійної роботи

Тема 1. Загальні принципи реставрації картин.

Завдання

1. Укласти понятійний словник термінів, що характеризують реставрацію станкового живопису.

Тема 2. Основні вимоги, що постають перед реставратором.

Завдання

1. Підготувати реферат на тему: «Методи фізичного та хімічного дослідження».

Тема 3. Визначення стану картини перед реставрацією.

Завдання

1. Підготувати доповідь на тему: «Передреставраційні дослідження».

Тема 4. Характер ультрафіолетового випромінювання.

Завдання

1. Розробити мультимедійну презентацію на тему: «Огляд та фотографування картин в ультрафіолетовому світлі».

Тема 5. Характерні ознаки інфрачервоного проміння.

Завдання

1. Підготувати мультимедійну презентацію на тему: «Фотографування в інфрачервоному промінні».

Тема 6. Властивості рентгенівських променів.

Завдання

1. Підготувати реферат на тему: «Рентгенівський знімок. Дослідження картин рентгеном».

Тема 7. Документація процесів консервації та реставрації.

Завдання.

1.Оформити реставраційний щоденник.

Тема №8. Олійний живопис на полотні, особливості письма, способи дослідження.

Завдання

1.Підготувати реферат на тему : «Традиційні та сучасні матеріали живопису на полотні олійними фарбами».

Тема №9. Клей в реставраційних процесах.

Завдання

1.Підготувати доповідь на тему: «Технологічні операції відновлення порваного полотна та відновлення пошкоджених країв».

Тема №10. Місцеве закріплення фарбового шару в олійному живопису.

Завдання

1. Підготувати мультимедійну презентацію на тему: «Технологія місцевого закріплення фарбового шару в олійному живопису, основні відомості. Приклади застосування».

Тема №11. Робота з живописним полотном.

Завдання

1. Підготувати мультимедійну презентацію на тему: «Робота з поверхнею фарбового шару в олійному живописі. Змивання забруднень в олійному живописі. Видалення лаку часткове та остаточне. Технологія виконання робіт».

Тема №12. Промивання та розчистка картин.

Завдання

1.Підготувати доповідь на тему: «Промивання та розчистка картин. Приклади застосування, вимоги. Промивання картин від поверхневих забруднень. Технологічна схема виконання робіт».

Тема №13. Лакування. Лаки прості і комбіновані.

Завдання

1.Підготувати доповідь на тему: «Перелакування картин. Лакування пульверизатором. Неприпустимі способи лакування».

5. Питання для самоконтролю

1. Які загальні принципи реставрації ?
2. Які вимоги постають перед реставратором ?
- 3.3 якою метою проводиться профілактична проклейка?

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати студенти за теми самостійної роботи							Загальна сума балів
T8	T9	T10	T11	T12	T13		
2	2	2	2	2	2		12

7.РЕКОМЕНДОВАНІ ПІДРУЧНИКИ І НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

1. Богданов Г. А. Реставрация станковой Богданов. - М. : Изобразительное Искусство, 2001. - 226 с.
2. Жердзицький В. Є. Живопис. Техніка і технологія: навчальний посібник / В.Є. Жердзицький. – Х. : Колорит, 2006. – 327 с.
3. Иванова Е.Ю., Постернак О.П. Техника реставрации станковой масляной живописи. – М.: Индрик, 2005.
4. Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища. / Збірник офіційних документів. – К.: Істина, 2002. – 336 с.
5. Реставрация станковой темперной живописи : Учебник / Под ред. В.В. Филатова.- М.: Изобраз. искусство, 1986. – 264 с.: ил.
6. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації / Б. Сланський; авт. перед. та упоряд. І. Дорофієнко. – К.: Мистецтво, 2009. – 304 с. : іл.
7. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання / І.М. Туманов. – Львів: Аверс, 2010. – 496 с.

Викладачка Попенюк Ю.А.